

Beelden uit *Zero Day*, v.l.n.r. een pro-Chinese motorbende, de Taiwanese president en een Taiwanees vliegdekschip

Foto's Zero Day

Taiwan wil op Netflix

‘Het voelt best eenzaam om Taiwanees te zijn’

Met hun serie *Zero Day* willen Taiwanese tv-makers hun landgenoten én de wereld laten zien waar een Chinese invasie toe zal leiden. Intussen groeit de vraag: kan Taiwan nog rekenen op de VS nu Donald Trump daar opnieuw regeert? **Joan Veldkamp**

Opwinding op een Taiwanees vliegdekschip. Een helikopter brengt een gewonde Chinese piloot aan boord; zijn toestel zou zijn neergeschoten door het Taiwanese leger. De Chinese marine is direct uitgevaren om het gevechtsvliegtuig op te sporen en blokkeert belangrijke vaarroutes rondom Taiwan.

Volgens Japanse, Koreaanse en Amerikaanse nieuwszenders is het incident voor China de aanleiding om Taiwan de oorlog te verklaren. Chinese gevechtsvliegtuigen scheren laag boven de hoofdstad Taipei en op sociale media doen berichten de ronde dat de Chinese infanterie al is geland op de Taiwanese Kinmen-eilanden. ‘Niet uitzenden!’ roept de regisseur in de studio van de nationale nieuwszender in Taipei. ‘Het kan *fake*

nieuws zijn. We wachten eerst de toespraak van de president af.’ Die beent ondertussen gestrest door het parlement met zijn entourage.

Het is de pakkende openingsscène van de trailer van *Zero Day*, een tiendelige fictieve tv-serie over de chaos en ontreding in Taiwan voorafgaand aan een invasie door China. De bedenker is scenarioschrijver Hsin-mei Chen (48).

Ik ontmoet Mei bij het Mensenrechtenmuseum in Taipei, omdat ook hier opnames zijn gemaakt voor *Zero Day*. ‘Na de Russische invasie van Oekraïne gingen bij mij alle alarmbellen af’, vertelt Mei. ‘Ook Taiwan kan opeens aan de beurt zijn. Iedereen hier weet dat een oorlog met China in de lucht hangt, maar bijna niemand heeft het erover. We zijn afgestompt geraakt. Maar het is

goed om er wel over te praten en ons er beter op voor te bereiden, mocht het zover komen. Ook wil ik meer bewustwording creëren over de verspreiding van desinformatie door China in Taiwan en de infiltratie door pro-Chinese krachten. In feite is de oorlog al begonnen.’ Mei stipt een groot probleem aan. Beijing probeert voortdurend de publieke opinie in Taiwan te beïnvloeden en de maatschappij te ontregelen met het verspreiden van nepnieuws.

Onderdeel van het Mensenrechtenmuseum is ook de beruchte Ren-Ai-gevangenis. Onder het bewind van generaal Chiang Kai-shek werden hier politieke gevangenen opgesloten, ondervraagd, berecht en gefusilleerd. Chiang stond aan het hoofd van de Republiek China en de nationalistische Kuomintang-partij, de KMT. Omdat de communisten in China oprukten, moest de generaal het land in 1949 ontvluchten. Chiang week met twee miljoen volgelingen uit naar het nabijgelegen Taiwan. Hij doopte het eiland om tot de Republiek China en kondigde de staat van beleg af.

Zijn KMT regeerde met harde hand. Chinese ‘spionnen’ en kritische burgers werden massaal opgesloten en vermoord. De ‘Witte Terreur’, zoals de pijnlijke periode in Taiwan wordt genoemd, duurde tot begin jaren negentig van de vorige eeuw en veroorzaakte diepe wonden die tot op de dag van vandaag nog niet zijn geheeld.

Het regent pijpenstelen en de grijze, getraliede gebouwen van de gevangenis ogen extra somber. We lopen langs de waterrette waarin nog oude tobbes en wringers staan. Achter deze hal ligt een binnenplaats met een hoge muur. Daar vonden executies plaats. Tijdens het soppen, uitwringen en strijken van de schone was konden de gevangenen de schoten en de doodskreten van hun kameraden horen.

Voor *Zero Day* werd gefilmd in het verderop

gelegen cellenblok: eindeloze gangen met donkere ruimtes van ongeveer tien vierkante meter groot. Volgens een informatiebordje werden er tijdens de onderdrukking zo’n dertig gevangenen tegelijkertijd in vastgehouden. De stank, de hitte en de vochtigheid in de cellen waren ondraaglijk. Ook waren de cellen vergeven van de luizen en vlooiën.

‘We schoten hier een scène over een onderwereldfiguur die in de aanloop naar de Chinese invasie opeens wordt vrijgelaten door de pro-Chinese gevangenisdirecteur’, zegt Mei. ‘De ex-gevangene is leider van een groep pro-Chinese gangsters die in het land burgers gaan intimideren en chaos en angst veroorzaken.’ Mei ziet een overeenkomst tussen het museum, het nationale symbool van repressie en terreur, en het Chinese regime dat dezelfde kenmerken heeft. ‘Taiwanezen mogen nooit meer onderdrukt worden, maar dat dat toch gebeurt, is helaas niet ondenkbaar.’

Nog geen week voor onze ontmoeting omsingelden Chinese oorlogsschepen het hele eiland, onder begeleiding van 115 gevechtsvliegtuigen.

Na een lange vrijheidsstrijd werden er in 1996 voor het eerst verkiezingen gehouden op het eiland, dat 23 miljoen inwoners heeft. Democratisch Taiwan groeide daarna uit tot een van de meest welvarende, vrije en progressieve landen van Azië. De Chinese president Xi Jinping beschouwt Taiwan echter als een ‘afvallige Chinese provincie’ die hij, desnoods met geweld, zal herenigen met het vasteland. Op de 75ste verjaardag van de Chinese Communistische Partij in september herhaalde Xi zijn dreigement nog maar eens, om eraan toe te voegen: ‘Het is een onomkeerbare trend, een kwestie van rechtvaardigheid en in overeenstemming met de wil van het volk. Niemand kan de loop van de geschiedenis tegenhouden.’

Het is de vraag welk volk Xi daarmee bedoelt. Oudere generaties in Taiwan hebben nog een band met China, maar jongere generaties voelen zich vooral Taiwanees. Ze koesteren hun vrijheden en verworvenheden – Taiwan is bijvoorbeeld een van de weinige landen in Azië waarin het homohuwelijk is toegestaan – en ze moeten niets weten van de claim van het autoritaire China op het eiland.

De Democratische Progressieve Partij is in Taiwan dan ook sinds 2016 onafgebroken aan de macht. Begin 2024 maakte de populaire president Tsai Ing-wen na twee termijnen plaats voor haar opvolger William Lai Ching-te. De Chinezen waren in alle staten, want Beijing beschouwt Lai als een ‘extremist’ die uit zou zijn op de ‘onafhankelijkheid’ van het eiland. Tijdens de viering van de Nationale Dag in Taipei op 10 oktober hield Lai een bevlogen speech waarin hij de soevereiniteit van Taiwan benadrukte en tegelijkertijd opriep tot vreedzame samenwerking met Beijing, onder meer op het gebied van klimaatverandering. Het viel niet in goede aarde; meteen na de speech vond de Chinese omsingeling plaats.

Deze ‘Anaconda-strategie’ – de verstikking van Taiwan door middel van een zeeblokkade waardoor het eiland geen voedsel, goederen en olie en gas meer kan importeren – is een variant op een ‘Totale Invasie’. Beijing houdt steeds vaker militaire oefeningen gericht op de

Xi Jinping wil de ‘afvallige provincie’ herenigen met het vasteland, desnoods met geweld

Anaconda-strategie en voert zo de druk verder op. En houdt zo de onrust in de regio in stand.

Om een conflict te voorkomen, voeren Taiwan en bondgenoot Amerika een beleid van afschrikking: hoe hoger de prijs van een eventuele oorlog zal zijn voor China, des te kleiner is de kans dat die uitbreekt. Maar werkt die politiek nog wel? Vreest Taipei een verandering in beleid onder de nieuwe president Donald Trump? En welke steun kan het eiland verwachten vanuit de regio en van Europa?

In de gangen van het ministerie van Buitenlandse Zaken staan vitrines waarin eeuwenoude vazen en antiquiteiten schitteren. Behalve zijn volgers nam generaal Chiang ook duizenden kisten met de mooiste Chinese kunst en het meest verfijnde aardewerk mee naar Taiwan. De pracht en praal van het oude China staan niet in Beijing, maar in Taipei.

Ook prijken in het monumentale gebouw de vlaggen van de twaalf landen die diplomatieke relaties onderhouden met Taiwan en het eiland dus officieel erkennen als een soevereine staat. Het overgrote deel van de democratieën, waaronder Amerika, Canada, Europa, Australië, Japan en Zuid-Korea, houdt vast aan het ambivalente ‘Een-China-beleid’ om de handelsbelangen met Beijing niet in gevaar te brengen. Ze erkennen dat Taiwan deel uitmaakt van de communistische Volksrepubliek China. Maar ze scharen zich niet achter de keiharde claim van Beijing op het eiland.

Dankzij de Amerikaanse Taiwan Relations Act uit 1979 kan Washington, ondanks het Een-China-beleid, toch hechte economische banden met Taiwan onderhouden en wapens leveren. Bovendien verklaarde de Amerikaanse president Joe Biden de afgelopen jaren steeds dat de Verenigde Staten Taiwan bij een aanval zullen

In *Zero Day* spreekt de Taiwanese president het volk toe: 'Zonder vrijheid is Taiwan geen Taiwan'

verdedigen. Om die belofte kracht bij te zetten, stationeerde Washington op het eiland speciale legereenheden die trainingen geven en worden Taiwanese soldaten ook in Amerika opgeleid. Het maakt deel uit van de politiek van afschrikking.

Maar het is onzeker of dit beleid standhoudt onder Trump, die de rol van Amerika in internationale conflicten juist wil terugdringen. Ook wil hij dat landen die voor hun verdediging mede-afhankelijk zijn van Amerika, daar zelf fors aan meebetalen.

François Chih-chung Wu is viceminister van Buitenlandse Zaken. 'Door de jaren heen hebben zowel de Democratische als de Republikeinse regeringen zich consequent ingezet voor de veiligheid van Taiwan', zegt hij. 'De Taiwanese regering heeft er vertrouwen in dat de steun onder president Trump zal blijven toenemen.'

Door zijn strategische ligging is Taiwan belangrijk voor het machtsevenwicht tussen China en de Amerikanen in Zuidoost-Azië. 'Wij zijn de frontlinie als het gaat om het verdedigen van democratieën in de regio tegen autoritair expansionisme. Als Taiwan valt, zal China het daar niet bij laten', aldus Wu. Ook willen de Amerikanen hun vaarroutes beschermen, is de gedachte. Vijftig procent van de mondiale containerscheepvaart gaat door de Straat van Taiwan die tussen China en het eiland ligt. Wordt die route afgesloten, dan zal dit grote gevolgen hebben voor de wereldhandel.

Wu haalt ook het 'siliconenschild' aan dat nu nog bescherming biedt: negentig procent van de meest geavanceerde chips, onmisbaar in elektrische apparaten en voertuigen en voor de ontwikkeling van kunstmatige intelligentie, komt uit Taiwan. Als deze industrie implodeert door een Chinese invasie of een blokkade heeft dat mondiale gevolgen voor de tech-industrie én voor de energietransitie.

Maar er zijn wel degelijk grote zorgen. De Raad voor Vastelandzaken, het departement dat gaat over de relaties met China, rept van een dieptepunt. Er is geen enkele dialoog meer met Beijing, ook niet via diplomatieke kanalen. Taiwanese die in China zijn voor werk, zo'n vierhonderdduizend, zijn kwetsbaarder dan ooit. Steeds vaker worden ze op straat ondervraagd en in de gaten gehouden door de Chinese autoriteiten. Onlangs werd een Taiwanese uitgever tijdens een bezoek aan China opgepakt; van de man ontbreekt elk spoor.

En het meest verontrustende van alles: er is niemand meer binnen de top van de Chinese Communistische Partij die Xi nog durft tegen te spreken, aldus de woordvoerder van de Raad voor Vastelandzaken. De president heeft alle macht naar zich toetrokken, hij kan een besluit om Taiwan aan te vallen of te isoleren geheel op eigen houtje nemen.

Van de ene dag op de andere kan de situatie drastisch veranderen, zoals Chinese militaire oefeningen steeds aantonen. Amerikaanse oorlogsschepen varen weliswaar regelmatig door de Straat van Taiwan om een signaal te geven dat ze de corridor open kunnen houden en stand-by zijn, maar die schepen zijn gelegerd op afstand, op marinebases in Japan.

Taiwan moet zich voorbereiden op het ergste scenario en wil zelf de middelen en wapens hebben om voor zijn verdediging te zorgen, aldus

Chinese militaire oefeningen laten zien: de situatie kan ineens drastisch veranderen

Wu. Hulp van de VS en van andere democratische landen blijft cruciaal, maar is niet vanzelfsprekend. 'Taiwan streeft ernaar de vrede te handhaven door potentiële agressie af te schrikken', zegt Wu, 'niet door een preventieve aanval op China te lanceren of door oorlog te voeren.'

Inmiddels heeft de regering het jaarlijkse defensiebudget flink opgeschroefd naar 2,5 procent van het bruto nationaal product, een verdubbeling in de afgelopen acht jaar. Taipei is van plan om de militaire uitgaven verder te verhogen en defensiehervormingen door te voeren. Bovendien is opnieuw de dienstplicht ingevoerd voor alle mannen van achttien jaar en ouder en heeft Taiwan 1,6 miljoen reservisten paraat, waaronder achtduizend vrouwen. Taipei haalt de banden met buurlanden aan, vooral met Japan, dat ook beducht is voor de Chinese agressie in de regio. En Taiwan legt voorraden aan met wapens en munitie, energie, voedsel, water en andere belangrijke producten, aldus het Instituut voor Nationale Defensie en Veiligheid.

Het krappe kantoor van Hsin-mei Chen ligt midden in het bruisende electronicadistrict van Taipei met talrijke lichtreclames en vele koopjesjagers. Tussen plastic kratten met attributen en rekken met kleding voor de opnames kijken we samen naar de trailer van *Zero Day*, op een groot scherm, waardoor de beelden nog beklemmender zijn.

Door de lege straten van Taipei rijden tanks. De nationale nieuwszender meldt dat de scheepvaart in de Straat van Taiwan volledig tot stilstand is gekomen; aandelenmarkten crashen. Voor betaalautomaten staan lange rijen. Maar de automaten zijn leeg, net als de rekken in de supermarkten. Mensen raken in paniek. Hackers vallen ondertussen computersystemen aan, waardoor water- en stoomvoorzieningen en het internet haperen. Het luchttruim is afgesloten voor de burgerluchtvaart. Buitenlanders verzamelen zich bij hun consulaten. Om ze te kunnen evacueren zal de Chinese zeeblokkade moeten worden doorbroken. Maar door wie en hoe?

Op het Taiwanese oorlogsschip verhoort de kapitein ondertussen de gewonde piloot van het Chinese Volksbevrijdingsleger PLA (People Liberation Army). Hij bekent dat zijn vliegtuig niet werd neergeschoten door Taiwanese, maar werd opgeblazen door China zelf.

In het volgende shot houdt de Taiwanese president vanuit het parlement een bevlogen speech die ook op schermen in de straten van de hoofdstad wordt uitgezonden. 'We moeten ons verenigen en vechten voor ieder stukje land. Zonder vrijheid is Taiwan geen Taiwan.' Maar de speech wordt gehackt, opeens verschijnt een Chinese nieuwslezeres in beeld. 'De PLA verzekert de bescherming van al onze Taiwanese broeders en zusters. Als u een PLA-soldaat treft, laat dan meteen zien dat u ongewapend bent en geef door waar zich pro-onafhankelijkheidsactivisten ophouden.'

Veel Taiwanese vonden de trailer, die in juli 2024 werd gelanceerd, eng realistisch. Mei oogstte

lof én kritiek. 'Ik zou mensen zo bang maken dat ze Taiwan willen verlaten. Ik zou het land destabiliseren en de crisis met China overdrijven.' Een leger van (Chinese) trollen bedreigde de scenario-schrijfster zelfs online. Een post luidde: 'Waarom pak je niet een wapen en schiet je jezelf niet dood?'

Ook ontstond er een politieke rel. Oppositiepartijen beweerden dat de serie een politieke stunt was van de regerende Democratische Progressieve Partij, die anti-Chinese propaganda wilde maken. 'Totale onzin!' zegt Mei. Ze legt uit dat Robert Tsao (77) de grootste financier is van *Zero Day*. Deze tech-miljardair, oprichter van chipfabrikant *umc*, ondersteunt allerlei initiatieven in Taiwan die de democratie versterken of mensen bewuster maken van de Chinese dreiging en van de ondermijning van de samenleving. Daarnaast kreeg Mei subsidie van het ministerie van Cultuur. 'Dat keurde opnames op een vliegdekschip, in een legerhelikopter en in het parlement goed. Maar niemand bemoeide zich met de inhoud van de serie.'

Zero Day zal dit jaar in Taiwan te zien zijn. Bijna elke aflevering heeft een andere regisseur en er werken dertig acteurs aan mee. Tot Mei's verbazing stonden ze ervoor in de rij, ook al wisten ze allemaal dat ze daarna konden fluiten naar werk in China, een lucratieve markt. Beijing verbiedt mensen, ook in de culturele sector, om zich in te laten met politiek. 'Zo snoeren de Chinezen veel Aziatische artiesten de mond. Maar de regisseurs en acteurs die meewerken aan *Zero Day* pikken dat niet. Wij koesteren onze onafhankelijkheid. We zijn niet zozeer bang voor oorlog als wel om onze vrijheid kwijt te raken.' De schrijfster hoopt de serie aan buitenlandse zenders te kunnen verkopen, en aan Netflix, zodat ook een groot internationaal publiek meer kennis krijgt over de precieze situatie waarin Taiwan verkeert.

Cruciaal voor Taiwan is betere aansluiting bij de internationale gemeenschap. Hoe sterker het land is, hoe meer het zal kunnen bijdragen aan de mondiale vrede en welvaart, is de boodschap van Taipei. Het eiland wordt nog steeds geïsoleerd, maar Taiwan wil geen buitenbeentje meer zijn.

Vanaf 1971 wordt China in de Verenigde Naties vertegenwoordigd door de Volksrepubliek China. Sinds in Taipei de pro-democraten aan de macht zijn blokkeert China, dat een permanente zetel heeft in de Veiligheidsraad, elke vorm van Taiwanese deelname aan welke VN-organisatie dan ook. 'Er zijn twee categorieën mensen die het hoofdkantoor van de VN in New York niet mogen betreden: criminelen en Taiwanese', constateert viceminister Wu in ons gesprek. 'Soms voelt het best eenzaam om Taiwanese te zijn.'

Taiwan lobbyt er al jaren voor om op z'n minst waarnemer te kunnen zijn bij Interpol (internationale politiesamenwerking en terrorismebestrijding), de Wereldgezondheidsorganisatie, de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie en bij internationale bijeenkomsten over klimaat. En de steun voor Taiwan groeit. De Interparlementaire Alliantie inzake China, waaraan

Taiwanese soldaten in *Zero Day*. Veel Taiwanese vonden de trailer van de serie eng realistisch

meer dan 250 parlementsleden uit 38 landen en de EU deelnemen, voert actief campagne voor het eiland.

Dat werpt zijn vruchten af. Op 24 oktober vorig jaar nam het Europees Parlement met overgrote meerderheid een resolutie aan waarin de EU-lidstaten worden opgeroepen Taiwan te laten deelnemen aan verschillende VN-organisaties. Daarnaast veroordeelde de resolutie China's militaire provocaties, de cyber-oorlogsvoering en de desinformatieverspreiding. Ook willen steeds meer regeringen, waaronder die van Nederland en de VS (hoewel Trump nu uit de Wereldgezondheidsorganisatie dreigt te stappen), dat Taiwan deel kan nemen aan vergaderingen van de Wereldgezondheidsorganisatie. Maar China geeft geen krimp.

Een tegenargument luidt dat het belangrijk is om de gevoelens in Beijing te respecteren. Daarmee zou de 'vreedzame status quo' tussen China en Taiwan en in de regio worden behouden. Verschillende internationale analisten, onder wie Casper Wits, docent aan de Universiteit Leiden, waarschuwen echter voor deze houding. 'China volgt een strategie langs twee lijnen: groeiend machtsvertoon aan de internationale vergader tafels, verweven met toenemende militaire assertiviteit', schrijft Wits in de *NRC*.

Het doel is Taiwan zo te isoleren dat het land alleen komt te staan in een eventuele oorlog. En dan heeft China vrij spel. 'Het toegeven aan de eisen van China en daarmee het verbannen van Taiwan uit de internationale gemeenschap, zou weleens voor alleen maar meer militaire agressie kunnen zorgen', aldus Wits. Zolang Beijing door de internationale gemeenschap niet serieus onder druk wordt gezet, zal er niets veranderen.

Ik wil weten wat Taiwanese zelf kunnen doen om zich voor te bereiden op een invasie of

blokkade, en word gewezen op de Kuma Academy. Die biedt een breed pakket cursussen aan, van 'lichamelijke weerbaarheid' en 'het verbinden en verzorgen van gewonden' tot 'kennis en vaardigheden om vijandige desinformatie-operaties te herkennen'. Oprichter is Puma Shen, parlementariër van de Democratische Progressieve Partij. En ook nu weer valt de naam van tech-miljardair Robert Tsao, die het initiatief financieel zou ondersteunen.

Steeds meer burgers schrijven zich in voor cursussen. Ze worden geprikkeld door slogans als: 'Avontuurlijke activiteiten met het thema burgerbescherming; neem je kinderen mee en leer jezelf te verdedigen!' Ook wil de Kuma Academy mensen stimuleren om Taiwan te verdedigen als het erop aankomt. Het logo van de organisatie is een beer met een geweer, het symbool van kracht en moed.

En wat doet de overheid? Die richt zich volgens een woordvoerder op de defensieve veerkracht van de hele samenleving. 'We werken op alle domeinen samen met de private sector. We richten ons ook op cognitieve oorlogsvoering.' Taiwan is vrijwel het enige land ter wereld met een ministerie van Digitale Zaken. Dat pareert dagelijks cyberaanvallen van China op overheidsystemen en voert campagnes tegen desinformatie, nepnieuws en deepfakes uit het buurland. Ook het Taiwan FactCheck Center, een particulier initiatief, speelt daarin een grote rol.

Niet geheel onverwacht is de markante Tsao inmiddels in China op een zwarte lijst beland. Hij vreest niets of niemand. 'Er zijn drie manieren om te sterven', zei de bejaarde tycoon in een tv-interview. 'Door een ziekte. Tijdens een gevecht tegen China. Of van het lachen als de Chinese Communistische Partij eindelijk implodeert en de misdaden van het regime bij het volk bekend worden en worden vervolgd.' ■